

TA'LIM SOHASIDAGI ISLOHATLAR ECHIMI, NATIJALARI VA MUAMMOLARI.

Srojeva Gulbahor Vahobovna

Osiyo Xalqaro Universiteti

Tarix va filologiya kafedrası o'qituvchisi

gulbahorsrojeva@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10558957>

Annotatsiya. Bugunda sohani yanada rivojlantirishga qaratilgan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 30 sentyabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimi boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5198-son Farmoni, 2017 yil 30 sentyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi PQ-3305-son qarori katta ahamiyat kasb etmoqda. Sohani rivojlantirishga qaratilgan kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan davlat ta'lim standartlari va unga muvofiq ishlab chiqilgan umumta'lim fanlari bo'yicha o'quv dasturlari, Xalq ta'limi vazirligining 2017 yil 3 iyundagi "Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartlari talablari asosida takomillashtirilgan o'quv dasturlarini tasdiqlash va amaliyotga joriy etish to'g'risida" gi 190-sonli buyrug'i bilan tasdiqlandi va ijroga yo'naltirildi. K

Kalit so'zlar: Harakatlar strategiyasi, konsepsiya, Barkamol avlod, DXSHA, Maktabgacha ta'lim, «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi».

SOLUTIONS, RESULTS AND PROBLEMS OF REFORMS IN THE FIELD OF EDUCATION

Abstract. Today, the Decree of the President of the Republic of Uzbekistan dated September 30, 2017 "On measures to radically improve the management of the preschool education system" aimed at further development of the field, the Decree No. PF-5198 dated September 30, 2017 "Uzbekistan Decision No. PQ-3305 "On the organization of activities of the Ministry of Pre-School Education of the Republic of Uzbekistan" is gaining great importance. State educational standards based on the competence approach aimed at the development of the field and general education subjects developed in accordance with it. educational programs, Order No. 190 of the Ministry of Public Education dated June 3, 2017 "On approval and implementation of improved educational programs based on the requirements of state educational standards of general secondary education" approved and directed to execution.

Key words: Action strategy, concept, Perfect generation, DFSHA, Pre-school education, "National program of personnel training".

ПУТИ РЕШЕНИЯ, ИТОГИ И ПРОБЛЕМЫ РЕФОРМ В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация. Сегодня Указ Президента Республики Узбекистан от 30 сентября 2017 года «О мерах по коренному совершенствованию управления системой дошкольного образования», направленный на дальнейшее развитие сферы, Указ №ПФ-5198 от 30 сентября, Большое значение приобретает Постановление Республики Узбекистан о дошкольном образовании № PQ-3305 «Об организации деятельности Министерства образования». Государственные стандарты образования основаны на компетентностном подходе, направленном на развитие сферы и общего образования. по предметам, разработанным в соответствии с учебными программами, утвержденными и

направленными на исполнение приказом Министерства народного образования от 3 июня 2017 года № 190 «Об утверждении и внедрении усовершенствованных учебных программ общего среднего образования, основанных на требованиях государственных образовательных стандартов».

Ключевые слова: *Стратегия действий, концепция, Совершенное поколение, ДФША, Дошкольное образование, «Национальная программа подготовки кадров».*

Muhtaram Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tomonidan 2017 yil 7 fevralda qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmonida 2017–2021 yillarda mamlakatimiz taraqqiyotini yanada jadallashtirishga doir belgilab berilgan beshta yo‘nalishdagi ustuvor vazifalarning to‘rtinchisi, ijtimoiy sohani rivojlantirishga qaratilganligi hammamizga ma‘lum. Bu yo‘nalishda aholi farovonligini ta‘minlash, bandlik, salomatlikni muhofaza qilish, uy-joy masalalari qatoridan ta‘lim-tarbiya tizimini taraqqiy ettirish masalasi ham ustuvor vazifalar etib belgilangan.

Bugunda sohani yanada rivojlantirishga qaratilgan O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 30 sentyabrdagi “Maktabgacha ta‘lim tizimi boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5198-son Farmoni, 2017 yil 30 sentyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta‘lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to‘g‘risida”gi PQ-3305-son qarori katta ahamiyat kasb etmoqda. Sohani rivojlantirishga qaratilgan kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan davlat ta‘lim standartlari va unga muvofiq ishlab chiqilgan umumta‘lim fanlari bo‘yicha o‘quv dasturlari, Xalq ta‘limi vazirligining 2017 yil 3 iyundagi “Umumiy o‘rta ta‘limning davlat ta‘lim standartlari talablari asosida takomillashtirilgan o‘quv dasturlarini tasdiqlash va amaliyotga joriy etish to‘g‘risida” gi 190-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlandi va ijroga yo‘naltirildi.

Mustaqillik yillarida yurtimizda ta‘lim-tarbiya tizimini tubdan takomil-lashtirish, ertangi kunimizning munosib davomchilarini kamolga yetkazishning mustahkam tashkiliy-huquqiy mexanizmi yaratildi. Sohaga oid qabul qilingan qator davlat dasturlariga binoan salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda. Sababi dunyo taraqqiyoti shiddati barcha soha kabi ta‘lim-tarbiya jarayoniga ham yangicha yondashuvni, innovatsion texnologiyalarni tadbiiq qilishni taqozo etayapti. Binobarin, birinchi navbatda yosh avlodni komil inson qilib tarbiyalash, ularni kasb jihatdan tayyorgarlikka bog‘liq bo‘ladi. Bu esa butun ta‘lim tizimini tubdan isloh qilishni taqozo etmoqda.

Vatanimizda bozor islohatlarining o‘ziga xos taraqqiyoti va jihati inson kamolotiga qaratilgandir. Shu bois mustaqillikning dastlabki kunlaridan boshlab, jahondagi ilg‘or davlatlar ta‘lim taraqqiyoti, tajribalariga tayangan holda, komil insonni tarbiyalash ularni kelgusida mutaxassis kadrlar qilib tayyorlash, bugungi kunning asosiy vazifalaridan biriga aylandi.¹

Bugungi kunda O‘zbekiston Respublikasi xalq ta‘limi tizimida 4916 ta maktabgacha ta‘lim muassasi, 9692 ta umumiy o‘rta ta‘lim maktabi, 301 ta bolalar musiqa va san‘at maktabi,

¹ Эргашев Ф. Обидов Д. Миллий таълим тарихидан. Т., «Академия», 1998. 19 - бет

211 “Barkamol avlod” markazi, 225 ta bolalar va o’smirlar sport maktabi, 4 ta davlat pedagogika instituti faoliyat ko’rsatmoqda ².

Navoiy viloyatdagi 746 ta maktabgacha ta’lim tashkiloti faoliyat yuritib, miloyat bo’yicha 3-7 yoshdagi bolalar soni 79908 nafarni tashkil etib, ularning 59796 (davlat 41718, nodavlat 18078) nafari yoki 74.8 foizi (*konsepsiyada 2020 yilga 55,4 foiz belgilangan*) maktabgacha ta’lim bilan qamrab olingan. Qamrab olinmagan bolalar soni esa 20112 nafar (25.2%). Bu ko’rsatkich joriy yilning 1-choragiga nisbatan MTT lar soni 183 taga, qamrab olingan bolalar soni 11281 nafarga ko’payib, 3-7 yoshlilar qamrovi 11.6 foizga oshib, bu konsepsiyaga nisbatan 19.4 foiz ko’p bajarilganligini tashkil etadi. (*EMISda 58178 nafar yoki 72,8% va farqi 1623 nafar yoki 2,0 %*).³

Viloyatda bitta jismoniy va ruhiy rivojlanishda nuqsoni bo’lgan bolalar uchun maxsus, Navoiy shahridagi 16-sonli “Qo’ng’iroqcha” maktabgacha ta’lim muassasasi faoliyat ko’rsatadi va unda 73 nafar imkoniyati cheklangan bolalar sog’lomlashtirilib, ularga davlat talablari asosida ta’lim-tarbiya berilmoqda 2016-2017 yillar davomida viloyatda jami 47 ta (4.5 soatli) qisqa muddatli guruhlar faoliyati yo’lga qo’yilib, ularga 1049 nafar tarbiyalanuvchi bolalar qamrab olingan.⁴

Respublikamizda qabul qilingan «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» yurtimiz ta’lim amaliyotida to’plangan amaliy tajribalar va rivojlangan mamla-katlar yutuqlariga tayangan holda ishlab chiqilgan. Mazkur ta’lim tizimining ichida ma’no va mazmun jihatdan alohida o’ringa ega bo’lgan tizim ham borki, u ham bo’lsa maktabgacha ta’lim tizimi muassasalaridir.

Mustaqillik yillarining ilk qadamlaridanoq jamiyatning barcha sohasini qamrab olgan siyosiy va iqtisodiy tub islohatlarni amalga oshirish boshlandi. Ta’lim sohasining birinchi pog’onasi hisoblanmish maktabgacha ta’lim sohasida ham katta o’zgarishlar amalga oshirildi. Ayniqsa, ta’lim muassasalari faoliyatini meyorlashtiruvchi “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi», “Ta’lim to’g’risida”gi qonunning shuningdek, «O’zbekiston Respublikasida maktabgacha ta’lim to’g’risida Nizom», “Maktabgacha yoshdagi bolalarning ta’lim-tarbiyasiga qo’yiladigan davlat talablari” kabi muhim hujjatlarining qabul qilinishi tarixiy voqea bo’ldi. Sohaga e’tibor kuchaydi, dasturlarda ijobiy o’zgarishlar boshlandi. Lekin ma’lum bo’lishicha yillar davomida bu tizim rivojlanishi ortda qolgan. Bolalarni ijtimoiy, shaxsiy, hissiy, nutqiy, matematik, fizio-psixologik, jismoniy va ijodiy rivojlantirish bo’yicha ta’lim dasturlari joriy etilmadi. Natijada bog’chalar “ota-ona ishda bo’lgan vaqtda bolaga qarab turadigan muassasa”ga aylanib qolgan. Shuningdek viloyat bo’yicha 6 yoshdagi bolalar soni 19092 nafarni tashkil etib, ularning 16905 nafari (davlat 13823, nodavlat 3082) nafari yoki 88,5 foizi maktabgacha ta’lim bilan qamrab olingan. Konsepsiyada 6 yoshli bolalar qamrovi 79,8 foiz etib belgilangan. Bu konsepsiyaga nisbatan 8,7 foiz ko’p bajarilganligini tashkil etadi. Qamrab olinmagan bolalar soni esa 2187 nafarni (11,5%) tashkil etadi.¹

² Xalq so’zi. 2017 yil, 16 fevral №34//Ta’lim-tarbiya sohasiga yangicha yondashuv- barqaror taraqqiyot garovi.

³ Navoiy viloyati maktabgacha ta’lim muassasalari boshqarmasi joriy arxivi. 2020 yil hisoboti.

⁴ Navoiy viloyati Xalq ta’limi boshqarmasi joriy arxivi. 2017 yil hisoboti.

¹ Navoiy viloyati maktabgacha ta’lim muassasalari boshqarmasi joriy arxivi. 2020 yil hisoboti.

“O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020 yil 9 martdagi “Bolalarni boshlang‘ich ta‘limga majburiy bir yillik tayyorlash tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 132-sonli haqida”gi 54-sonli qarori hamda Navoiy viloyati hokimining 2020 yil 13 martdagi Q-55-sonli buyrug‘i, O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta‘lim vazirining 2020 yil 27 martdagi qarori ijrosi qarori ijrosini ta‘minlash yuzasidan 6 yoshli bolalarning kamida

81 foizini maktabgacha ta‘limning muqobil turlari va maktabgacha ta‘lim muassasalari negizidagi bepul maktabga majburiy tayyorlov guruhlar bilan qamrab olish bo‘yicha qarorga asosan viloyatda maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida, kollej hamda maktab binolarida jami 142 ta majburiy bepul maktabga tayyorlov guruhleri tashkillashtirilib, bugungi kunda ularda 3681 nafari 6 yoshlik majburiy bir yillik ta‘lim bilan qamrab olindi. Majburiy bepul bir yillik maktabga tayyorlov guruhleri Tomdi va Navoiy shahridan tashqari barcha shahar va tumanlarda tashkil etildi.

Nurota tumanining chekka hududlarida yashayotgan bolalar uchun ushbu loyiha o‘z samarasini ko‘rsatdi. Hozirda Nurota tumanining “Yangihayot” MFY va “Jarma” MFYlarda maktabgacha ta‘lim bilan qamrab olinmagan 3-6 yoshli bolalardan 96 nafari ISUZU avtobusi ba‘zasida ta‘lim-tarbiya jarayoni tashkil etilib, mobil guruhlarida maktabgacha ta‘lim bilan qamrab olingan.

2021 yilga kelib 542 ta nodavlat (12 ta xususiy, 69 ta DXSHA va 461 ta oilaviy) MTTlar faoliyat ko‘rsatib, ularga jami 18078 nafar bolalar qamrab olingan. Jami qamrab olingan bolalar bo‘yicha nodavlat MTTlarning ulishi 22.6 foizni tashkil etadi. Ushbu 542 ta nodavlat MTTlarning umumiy quvvati 19359 (o‘rin yirik DXSHA va 11126 o‘rin oilaviy bog‘chalar bo‘yicha) o‘rin bo‘lib, jami quvvatga nisbatan foydalanish koefetsenti 70.0 foizni tashkil etmoqda¹.

6 yoshlilarni maktabgacha ta‘lim bilan qamrovi bo‘yicha, shuningdek viloyatda bo‘yicha 6 yoshdagi bolalar soni 19092 nafarni tashkil etib, ularning 16905 nafari (davlat 13823, nodavlat 3082) nafari yoki 88,5 foizi maktabgacha ta‘lim bilan qamrab olingan. Konsepsiyada 6 yoshli bolalar qamrovi 79,8 foiz etib belgilangan. Bu konsepsiyaga nisbatan 8,7 foiz ko‘p bajarilganligini tashkil etadi. Qamrab olinmagan bolalar soni esa 2187 nafarni (11,5%) tashkil etadi.

O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta‘lim vazirining 2020 yil 27 martdagi “O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020 yil 9 martdagi “*Bolalarni boshlang‘ich ta‘limga majburiy bir yillik tayyorlash tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida*”gi 132-sonli qarori ijrosini ta‘minlash haqida”gi 54-sonli buyrug‘i hamda Navoiy viloyati hokimining 2020 yil 13 martdagi Q-55-sonli qarori ijrosi yuzasidan 6 yoshli bolalarning kamida 81 foizini maktabgacha ta‘limning muqobil turlari va maktabgacha ta‘lim muassasalari negizidagi bepul maktabga majburiy tayyorlov guruhlar bilan qamrab olish bo‘yicha qarorga asosan viloyatda maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida, kollej hamda maktab binolarida jami 142 ta majburiy bepul maktabga tayorlov guruhleri tashkillashtirilib, bugungi kunda ularda 3681 nafari 6 yoshlik majburiy bir yillik ta‘lim bilan qamrab olindi. Majburiy bepul bir yillik maktabga tayyorlov guruhleri Tomdi va Navoiy shahridan tashqari barcha shahar va tumanlarda tashkil etildi.

¹ Navoiy viloyati maktabgacha ta‘lim muassasalari boshqarmasi joriy arxivi.2020 y hisoboti

Nurota tumanining chekka hududlarida yashayotgan bolalar uchun ushbu loyiha o'z samarasini ko'rsatdi. Hozirda Nurota tumanining "Yangihayot" MFY va "Jarma" MFYlarda maktabgacha ta'lim bilan qamrab olinmagan 3-6 yoshli bolalardan 96 nafari ISUZU avtobusi ba'zasida ta'lim-tarbiya jarayoni tashkil etilib, mobil guruhlarida maktabgacha ta'lim bilan qamrab olingan.¹

Respublikasi Prezidentining 2018 yil 5 apreldagi PQ-3651-sonli va muhtaram Yurtboshimizning joriy yilning 2 martida Navoiy viloyatiga tashrifi davomida Xatirchi tumanida viloyat faollari bilan o'tkazilgan yig'ilish ijrosiga ko'ra Karmana tumanida 9 ta, Xatirchi tumanida 12 ta, Navbahor tumanida 5 ta, Nurota tumanida 4 ta, Konimex tumanida 4 ta, Qiziltepa tumanida 13 hamda Tomdi tumanida 9 ta maktabgacha ta'lim muassasalarida qisqa muddatli guruhlar tashkil etilgan bo'lib bugungi kunda 1923 nafar tarbiyalanuvchilar qamrab olingan.

Davlat maktabgacha ta'lim tashkilotilarida qo'shimcha pullik ta'lim-tarbiya xizmatlari ko'rsatish faoliyatini tashkil etish bo'yicha samarali ish olib borilmoqda. Viloyatda jami 148 ta davlat MTTlarida qo'shimcha pullik xizmatlar ko'rsatish bo'yicha – sport - sog'lomlashtirish to'garaklari bo'yicha 822 nafar, badiiy estetik va fanlar bo'yicha 427 nafar, fan to'garaklar bo'yicha jami 2370 nafar, jami 3619 nafar bolalar qamrab olingan. Shuning evaziga pullik xizmat bo'yicha ota-onalardan 2020 yilda 66022 mln so'm pul tushumi tushirilgan. 2020 yilda jami 83285 mln so'm mablag' maqsadli sarflangan. 2021 yilning 1 yanvar holatiga ko'ra qoldiq 129315 mln so'mni tashkil qilmoqda.²

REFERENCES

1. Vahobovna, S. G. (2021). Khoja Abdulkhaliq Ghijduvani And Its Method. *European Journal of Humanities and Educational Advancements*, 2(10), 39-40.
2. Srojeva, G. (2023). LOWER ZARAFSHAN OASIS TOURISM OPPORTUNITIES. *Modern Science and Research*, 2(10), 199–204.
3. G. (Srojeva, G. (2023). CONTINUITY IN EDUCATION-CHIEF MEZON. *Modern Science and Research*, 2(12), 834–839. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/272382023>).
4. Shaxnoza Baxadirovna, X. (2023). PROVERBS IN THE LEXICOGRAPHICAL ASPECT. *International Journal of Formal Education*, 2(12), 429–437. Retrieved from <http://journals.academiczone.net/index.php/ijfe/article/view/1771>
5. Xasanova, S. (2023). STRUCTURAL – SEMANTIC CHARACTERISTICS OF PROVERBS. *Modern Science and Research*, 2(12), 619–625. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/27109>
6. Xasanova, S., & murodova, D. (2023). REPRESENTATION OF THE SYSTEMIC RELATIONS OF RUSSIAN VOCABULARY IN PROVERBS AND SAYINGS. *Modern Science and Research*, 2(10), 276–280. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/24346>

¹ Navoiy viloyati maktabgacha ta'lim muassasalari boshqarmasi joriy arxivi. 2020 y hisoboti

² Shu yerda: 2021 y hisoboti

7. Akmal, B., & Ismat, N. (2023). BAQTRIYANING BRONZA DAVRI ARXEOLOGIYA YODGORLIKLARINING JOYLASHUVI VA MODDIY MADANIYATI. *Innovations in Technology and Science Education*, 2(8), 73-80.
8. Bobohusenov Akmal. (2023). BUXORO VOHSINING ANTIK DAVRI SHISHA BUYUMLARI. *TADQIQOTLAR*, 25(2), 208–211. Retrieved from <http://tadqiqotlar.uz/index.php/new/article/view/307>
9. Bobohusenov Akmal Ashurovich. (2023). THE MATERIAL CULTURE OF THE TOMBS OF THE ANCIENT AND EARLY MEDIEVAL PERIOD. *International Journal Of History And Political Sciences*, 3(11), 24–29. <https://doi.org/10.37547/ijhps/Volume03Issue11-06>
10. Ashurovich, B. A. (2023). VARAKHSHA MURAL GANCH AND CLAY PAINTINGS. *International Journal Of History And Political Sciences*, 3(12), 48-53.
11. Akmal, B. (2023). ANTIK VA ILK O‘RTA ASRLAR DAVRI MOZOR-QO‘RG‘ONLARI MODDIY MADANIYATI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 35(3), 65-70.
12. Shokir o‘g‘li, S. U. (2023). MAHALLANING JAMIYAT IJTIMOYIY TARAQQIYOTIDAGI O‘RNI. *Научный Фокус*, 1(6), 369-371.
13. Sadullayev, U. (2023). ABOUT THE EMERGENCE OF THE CONCEPT OF NEIGHBORHOOD. *Modern Science and Research*, 2(12), 722-727.
14. Sadullayev Umidjon Shokir O‘g‘li. (2023). THE IMPORTANCE OF THE MAHALLA SYSTEM’S REFORMATIONS IN NEW UZBEKISTAN. *International Journal Of History And Political Sciences*, 3(10), 25–30. <https://doi.org/10.37547/ijhps/Volume03Issue10-05>
15. Muxamedovna, G. M. (2023). INNOVATION TALIM-BUYUK KELAJAK POYDEVORI. *World scientific research journal*, 17(1), 74-76.
16. Muxamedovna, G. M. (2023). UCHINCHI RENESANS DAVRIDA AJDODLARIMIZ MEROSINI ORGANISH ORQALI INTEGRATION TA‘LIMNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH TAMOYILLARI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 22(1), 35-38.
17. Muxamedovna, G. M. (2023). KREATIV YONDASHUV ASOSIDA DIDAKTIK MATERIALLAR YARATISH MEKANIZMLARI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 21(3), 12-14.
18. Gadayeva, . M. . (2023). THE UNIQUE SIGNIFICANCE OF MASTERING SOCIAL SCIENCES DURING THE DEVELOPMENT OF THE NEW UZBEKISTAN. *Modern Science and Research*, 2(10), 459–464. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/25292>
19. Bafoeva, R. (2023). The concept of family in English, Russian and Uzbek proverbs. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)*, 1(10), 651–654. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/STEM/article/view/2279>
20. Rokhila Bafoeva 2023. The Concept of Education in English and Uzbek Proverbs. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)*. 1, 9 (Nov. 2023), 292–296.

21. Bafoeva, R. (2023). NEW METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES. *Modern Science and Research*, 2(10), 58-63.
22. Bobojonova, D. (2023). MAHMUD KASHGARI'S WORK "DEVONU LUG'OTIT TURK" IS AN IMPORTANT SCIENTIFIC HERITAGE. *Modern Science and Research*, 2(12), 742-748.
23. Bobojonova Dilnoza Okhunjonovna. (2023). Mahmud Kashgari's Work "Devonu Lug'otit Turk" is an Important Scientific Heritage. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)*, 1(10), 538–543. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/STEM/article/view/2169>
24. Oxunjonovna, B. D. (2023). MAHMUD QOSHG'ARIYNING “DEVONU LUGOTIT TURK” DAGI SHAKLINI HAM, MAZMUNINI HAM SAQLAGAN IDIOMALAR TAHLILI.